

מגנטים – הפתרון לצרת הגופים הזרים

ד"ר ח על שיטה חדישה יחסית למניעת פגעי הגופים הזרים בבקר חלב. כ" 20000 פרות ומכירות "מגנט" עד כה בסביבות לוס אנג'לס.

מכילים חתיכות ברזל שנקלטו על ידי הקומביינים או על ידי הציוד המכאני, המשמש להכנת התערובות, או שברי מתכת שחדרו למספוא תוך הובלתו.

אמצעי המלחמה היחיד במצב זה היה ניתוח הכרס, ולשיטה זו מגרעות משלה: ירידה בתנובה, ירידה במשקל הגוף, הרצאות על הניתוח והתרור פות וכן הזמן, הטרחה ותשומת הלב הנדרשים לשם טיפול בפרה המנותחת, כל אלה מהווים חלק מסעיפי ההוצאה המלווים את הטיפול על ידי ניתוחים, אף אם לא נביא בחשבון את האפשרות לאבד את הבהמה. משך שנים תרו הבוקרים ורופאי הבהמות וחיפשו את הפתרון לבעיה זו. על סמך מחקרים וניסויים, שנערכו במקומות אחרים בדבר יעילותו של המגנט המוכנס לבית הכוסות (לקיבה השניה) כאמצעי מניעה, החליטו הרופאים קארול וג'ספ לנסות שיטה זו. לצרכי הניסוי נבחרו 100 מבכירות ממשק מסוים בקאליר פורניה (מתוך עדר בן 1225 ראש). המגנטים שנבחרו למטרה זו היו בגודל של 1.5×5 ס"מ בערך. הם הוכנסו לגופה של הפרה דרך הפה על ידי המכשיר הרגיל המיועד להלעטת כדורי תרור פה, והדבר נעשה מיד לאחר ההמלטה. התוצאות היו ממש דראמטיות, כיוון שבדיוק באותה עת

היה המחלה, או מהו המצב, המאיימים במידה החמורה ביותר על פרת החלב? הוזה אומר הגופים הזרים. כמעט כל בוקר ובוקר ראה לא אחת בחייו פרה "מתגבנת" ומתכנסת בצורה האופיינית לבהמות הסובלות מגוף זר. פרה כזו, פירושה הפסד חמור לבעליה לא רק עקב תנובתה הירודה אלא, לעתים קרובות ביותר, יקרה הדבר באחת מפרותיו הטובות ביותר, והיא תמות או שתמכר, באין ברירה, לשחיטה. בעדר גועי יכולה בעייה זו להיות גורלית ביותר.

חזיון זה הולך ונעשה נפרץ יותר עם שינוי שיטות האביסה ושיטות העבודה במשק. עם גבור השימוש בקומביינים של מספוא ומכונות אחרות, מוצאים לעתים קרובות יותר חתיכות ברזל (תיל, מסמרים, פינים, חלקי קופסות פה, שיני מגובים וכו') בשחת ובתחמין המקוצצים ובגרגרים, מאשר קודם לכן, כאשר שחת שלמה היוותה את המספוא העיקרי.

בשנת 1949 הונהגה אביסת אספסת ירוקה מקוצצת בשלושה משקים. מיד עם השינוי חלה עליה ניכרת במספר נפגעות על ידי גופים זרים. הדבר נגרם מחלקי מתכת שנאספו על ידי קומביין המספוא. גם הגרגרים ותערובות המזון המרוכז תרמו חלקם לצרת הגופים הזרים, על ידי שהם

האליפות ועוד כוחן עמן. נכדתה "הרסה", גם היא עתידה להירשם בספר האלופות בשנה הקרובה. כשסוקרים את עדרנו יש רבים שמנסים לגלות בני משפחת "דנה" לפי סימני גוף מיוחדים – הרגלים הגבוהות והצבע הכהה. בניגוד למזגה האיטי והמיושב של אם המשפחה מצטיינים צאצאיה ברוחם הספורטיבית; רבות מבין צאצאי איה פורצות גדרות גבוהות בקפיצה ומגיעות לכל מקום שתוצינה, ואף לחדר האוכל ולבתי המגורים ניסו "לתחוב את אפן". לאחר ששוכנו בסככות המודרניות צומצמה פעילותן הספורטיבית ורק בימי הילולה וחינה מנצלות הן את ההזדמנות לחלץ את עצמותיהן.

בהמלטתה האחרונה זיכתה אותנו "דנה" בבת, שנתימה אמנם עם היולדה, אולם טבועים בה סימני האם – גם היא צהובה; ונקוה שלא רק בסימנה החיצוני הזה תזכיר לנו את אמה.

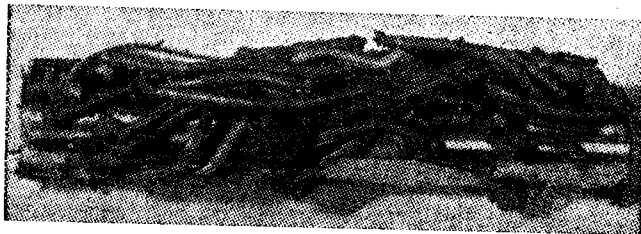
כיום עומדות בעדרנו מצאצאי "דנה": 4 בנות, 12 נכדות, 13 נינות, 3 בנות-נינות ואחת נכדת-נינה. במשך ימי חייה יצאו את העדר 24 צאצאים שלה ממין נקבה ועשרות צאצאים ממין זכר.

"דנה" סיימה את תפקיד החיים שלה, הניבה שפע של חלב, ובהקימה שושלת כה מפוארת בעדרנה הנציחה את שמה הטוב לדורות.

דנץ

נוהדאיתן

כל השפעה על הגוף הזר שהוטמן קודם לכן בגוף. במקרים ספורים עלה אורך חתיכות הברזל על זה של המגנט ואז, כמובן, אי אפשר היה לצפות לכל תועלת שהיא מן המגנט. בכמה מן המקרים האחרים נצמדו אמנם הגופים הזרים אל המגנט, אולם גם בהיותם צמודים אליו הן גרדו חזור וגרד את הרקמה הירירית של בית הכוסות ועל ידי כך גרמו להתחייבות ובסופו של דבר להופעת סימני מחלה האופייניים לגוף זר. במקרים אלה נותחו הפרות, המגנטים הורחקו ובמקומם הושמו מגנטים חדשים.

המגנט עטוף גופים זרים
שקלט בקיבת הפרה.

חדלו המגנטים שבמגרסות הגרגרים לפעול וחלפו שלושה חדשים בטרם הבחינו בתקלה. 75% מבין המבכירות ששימשו כביקורת בניסוי (שלא הוכנסו מגנט לגופן) נזקקו לניתוחים, בעוד שרק 5% מבין ה"ממוגנטות" נותחו על מנת להוציא מכרסן גוף זר שהציק להן.

עם תום תקופת החליבה נותחה אחת המבכירות ה"ממוגנטות" על מנת לראות מה אירע למגנט. המגנט נמצא מונח בבית הכוסות ואליו היתה צמודה כמות של שברי ברזל, השווה בערך לזו שאפשר לצפות לה כרגיל בקיבותיהם של

פרות. כמו כן הצמיד המגנט שתי חתיכות תיל בעלי אורך כאורכו הוא; שברי תיל אלו היו צמודים אל המגנט במקביל לאורכו, כך שלא גירו ולא סרטו את קרומי הקיבה. על סמך תוצאות מעודדות אלו הוחלט להכניס מגנטים למספר גדול יותר של פרות, מבלי שים לב לשלב ההריון, תקופת החליבה, הגיל או המצב הגופני. התוצאות היו בולטות ביותר: תוך חדשים מעטים ירדה תדירות מקרי הגוף הזר בשיעור של 80%; תוך כדי כך נלמד לקח מסוים. אחת המסקנות היתה שעל המגנט להיות בעל ממדים של 7.5×1.5 ס"מ. בממדיו אלה יהיה המגנט ארוך יותר ממרבית (כ-90%) הגופים הזרים שפרה עשויה כרגיל לבלוע, כיוון שרוב המקצצות והמגרסות קוצצות את המספוא לחתיכות קצרות יותר. על ידי כך ימנע המגנט בעצם ממדיו את הינעצותן של חתיכות התיל ברקמות הגוף של הבהמה.

כיום, למעלה מ-3000 פרות שבמשקי רוג'ר ג'ספ נושאות מגנטים. משך שתי השנים האחרונות נזקקו 25 מבין הממוגנטות לניתוח. מבין 25 אלו, למעלה מן החצי סבלו מהתקפות עוד בטרם הוכנס המגנט לגופן, ונראה שלמגנט לא נודעה

במשק החלב של לוס אנג'לס, ישנן כ-20,000 פרות ממוגנטות. בכמה מקרים הורידו המגנטים את תדירות מקרי הגופים הזרים מ-80 אחוז ל-5% בלבד. אין ספק שזהו שיפור ניכר. ישנם בעלי עדרים, זהירים באומדנים, האומרים שהמגנטים צימצמו את תדירות מקרי הגופים הזרים

אף למבכירות. המגנט „אלניקו ווי“, שממדין $1,5 \times 7,5$ ס"מ, נמצא מתאים ביותר, הן מבחינת האיכות והן מבחינת הגודל. יש למנוע גישתן של הבהמות למקום ריכוז של גרוטאות, אשפתות וכו'. יש להשתמש במכשירים הקושרים את החבילות בחוטי אילום רגילים. את האיבוסים מוטב לבנות מבטון ופלדה בכל מקרה שהדבר אפשרי. יש להתקין מגנטים גדולים וחזקים במוזוים של האספקה המרוכזת. רופא בהמות שיובהל מיד עם גילוי בהמה שתיאבונה אבד לה. גוף זר הינו הפגע הנפוץ ביותר בקרב פרות החלב וניתוח בעוד מועד הוא התרופה הטובה ביותר. המגנט הינו אמצעי המניעה הטוב ביותר!

ד"ר ר. וו. ג'סופ

(תורגם מתוך „הולשטיין פרייזין וורלד“
חברת אוגוסט 1957).

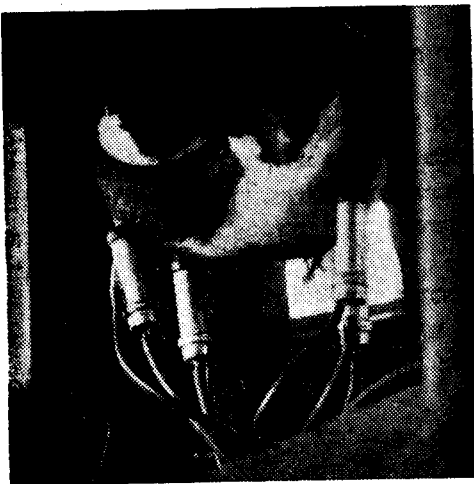
בעדריהם כדי 50%. לאור מחירם הנמוך של המגנטים הרי שהשקעה הכספית הכרוכה במיגר נוט העדר כולו מהווה מחיר נמוך ביותר תמורת ההגנה על הבהמות, המושגת על ידי כך.

כיום, שנתיים וחצי לאחר שהוחדרו המגנטים לראשונה במסגרת הניסוי, עדיין אין להבחין בכל השפעה רעה שהיא של המגנטים, בין אם על הפרות המבוגרות שנשאו אותו בגופן משך כל הזמן ובין בפרות יותר צעירות. תדירות מקרי הגופים הזרים פחתה במידה רבה ועל ידי כך הושג שיפור רב במצב, הן מבחינת ייצור החלב והן מבחינת השמירה על בריאות הבהמות שעלור לות היו ללכת לאיבוד אילמלא כן. בבקר גזעי נדענת לדבר חשיבות משנה.

בסיכום, אפשר להמליץ כיום על נקיטת אמצעי כדלהלן: מחדירים מגנטים לכל בהמות העדר,

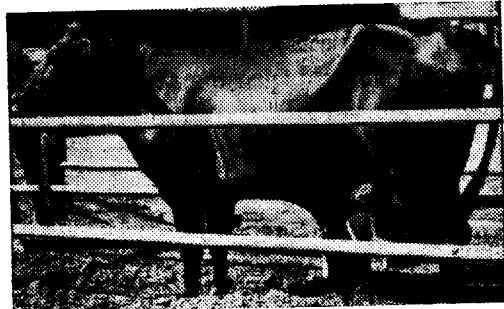
כיצד לחלוב במכונה פרות עם עטינים נפוחים מיד אחרי ההמלטה?

רבים המקרים, בהם מתקשים לחלוב במכונה פרות בימים הראשונים אחרי ההמלטה, כשעטרי זרים המיחדים האלה נתונים בעת החליבה בתוך דלי עם תמיסת כלור, ועם הופעת פרה בעלת

עטין נפוח על במת החליבה, מחליפים בעמדתה את האביזרים — פעולה האורכת שניות — והי מכונה מוכנה לחליבה.

ל—

ניהן נפוחים מאוד. המרחק בין הפטמות הוא לפעמים כה גדול שהגביעים נמתחים אליהן באלכסון, „מצפצפים“ ונושרים לעיתים קרובות, דבר שגורם לעצבנות של הפרה והחולב גם יחד, והחליבה אינה כתיקונה. החולבים בגבעת חיים (איחוד) פתרו את הבעיה בדרך פשוטה הנראית כראויה לחיקוי: הם חיברו את הגביעים אל הקר מץ בצינורות בעלי אורך כפול (תמונה משמאל) והשיגו על ידי זה חליבה שקטה וטובה. ה„אבי-